

Republika e Kosovës
Republika Kosovo-Republic of Kosovo
Kuvendi - Skupština - Assembly

VI SAZIV

Jesenje zasedanje

Komisija za poljoprivredu, šumarstvo, ruralni razvoj, životnu sredinu i prostorno planiranje

Sednica br. 33

Priština, od 18.12.2018, u 13:00 časova

Zgrada Skupštine, sala N-302

ZAPISNIK

Sednici su učestvovali: Muharrem Nitaj, Besa Gaxherri, Lutfi Zharku, Ganimete Musliu, Andin Hoti, Salih Zyba, Salih Salihui Danush Ademi.

Odsutni: Liburn Aliu, Etem Arifii Srđan Mitrovič.

Pozvani: Zamenik ministra Ministarstva poljoprivrede šumarstva i ruralnog razvoja, Mevludin Krasniqi, (MPŠRR), Generalni sekretar MPŠRR, Kapllan Halimii v. d. načelnika Agencije za razvoj poljoprivrede, Ekrem Gjokaj, (ARP),

Pomoćno osoblje komisije: Bajram Badivukui Ylber Sherifi.

Sednicom predsedavao, **Muharrem Nitaj**, predsednik komisije.

Dnevni red:

- 1. Usvajanje dnevnog reda;**
- 2. Usvajanje zapisnika održane sednice od 11.12.2018;**
- 3. Razmatranje budžeta Ministarstva poljoprivrede za 2019.god., pozvan ministar;**
- 4. Razno.**

Predsednik nakon što je ustanovio da su ispunjeni uslovi za početak rada, otvorio je sastanak sa prvom tačkom dnevnog reda.

1. Usvajanje dnevnog reda;

Dnevni red je usvojen bez promena.

2. Usvajanje zapisnika održane sednice od 11.12.2018;

Muharrem Nitaj, predsednik, utvrdio je da sa 8 glasa *za*, usvojen zapisnik održane sednice od 11.12.2018, sa nekim tehničkim napomenama poslanika Salih Zyba.

3. Razmatranje budžeta Ministarstva poljoprivrede za 2019. god., pozvan ministar

Muharrem Nitaj, *predsednik*,- saopštio je da u cilju razmatranja budžeta Ministarstva poljoprivrede za 2019. god., komisija uključuje predstavnike ovog ministarstva: Mevludin Krasniqi, zamenik ministra, Kapllan Halimi, generalni sekretar i Ekrem Gjokaj, v.d. načelnik Agencije za razvoj poljoprivrede, kojima im je izrazio dobrodošlicu. On je dodao da je od ministra Rikala zatraženo da bude u komisiji i verovatno je ministar imao drugi dnevni red ili druge razloge za koje očekujemo da će nam reci zamenik ministra. Međutim, budući da je budžet Ministarstva poljoprivrede hitno pitanje, komisija je zatražila, da pošto ministar ne može doći onda da dođe i zamenik ministra i sekretar da razgovaraju o ovom pitanju.

Mevludin Krasniqi, *-zamenik ministra za (MPŠRR)*, odsustvo ministra Rikala, razlog njegovog odsustva je aktuelno političko pitanje, i dodao da se, u skladu sa zakonskim mogućnostima, obavljaju zadaci i obaveze MP, da građani i farmeri ne žele da zaostaju. On se zahvalio Komisiji na podršci i razumevanju projekata ministarstva i dodao da je sav dobro obavljen posao završen zahvaljujući ovoj komisiji.

Zatim je govorio o budžetu i prioritetima ministarstva i na početku rekao da je budžet MPŠRR za 2019. god., 61,3 miliona evra, a njegova podela je sledeća: 2,5 miliona evra za plate i dnevnice; 3,3 miliona € za usluge robe; 35 hiljada evra za komunalne usluge; 48 miliona evra za subvencije i transfere i 6,4 miliona evra za kapitalne izdatke. Ovaj budžet je nastavak nacionalnog programa za poljoprivredu i ruralni razvoj 2014-2020, koji se zasniva na zajedničkoj poljoprivrednoj politici EU i sastoji se od 2 glavna stuba: subvencije (direktna plaćanja) od 24 miliona evra i investicioni grantovi (projekti u ruralni razvoj) sa 25 miliona evra.

Prioriteti Ministarstva će biti: Ulaganje u primarnu proizvodnju i modernizaciju farmi, ulaganje u fizičku imovinu u preradi, marketing i prodaju poljoprivrednih proizvoda, diversifikaciju farmi i razvoj ruralnih biznisa, pripremu i implementaciju razvojnih strategija, navodnjavanje poljoprivrednih zemljišta itd. U okviru ovih mera, prioritet se daje investicijama koje stvaraju radna mesta kako bi se sprečila migracija iz ruralnih područja, investicije koje se bave zaštitom životne sredine, obnovljivim izvorima energije, promocija farmi kojima upravljaju žene i mladi.

Ovaj budžet u poređenju sa zemljama u regionu je manji, ali je pomogao ekonomiji zemlje, poljoprivrednicima, prerađivačkoj industriji i sada je počeo proizvoditi sirovine u sektoru povrća i voća, koje ne moraju uvoziti. Koristi od grantova povećavale su se iz godine u godinu: 2014- 333 korisnika, 2015- 390 korisnika, 2016- 483 korisnika, 2017-422 korisnika i 2018- preko 600 korisnika. Za kapitalne investicije dodao je da je budžet orijentisan na sektor navodnjavanja i putnu infrastrukturu vinograda.

Besa Gaxherri,-isprva je kritikovala odsustvo ministra na sastanku i fokusirala se na podele ovog ministarstva, posebno u kategoriji subvencija i transfera od 48 miliona evra, što je za razvoj poljoprivrede, ali nikada nismo dobili izveštaj od unutrašnjeg ili vanjskog revizora, za ove troškove da li se dele pravedno, i postavila je neka pitanja:

Da li je planiran detaljan monitoring procesa kontrole projekata koji su dobili od planiranih subvencija? Da li je preduzeta neka radnja da su kriteriji utvrđeni u programu za razvoj poljoprivrede za direktna plaćanja u skladu sa administrativnim uputstvima koje uređuju ove programe? Da li je planiran budžet za povećanje broja zaposlenih (jer smo na sastancima imali pritužbe na nedostatak osoblja, što nije predviđeno ovim budžetom)? Onda je nastavila sa kapitalnim investicijama, 6,4 miliona evra, iznosi su u potpunosti prebačeni od 2018. do 2019. godine, i pitala je, da li možda nije ostvaren nijedan projekat i ništa nije potrošeno, a oko 15 projekata je prenošeno za 2019. god.? Među njima je spomenula: izgradnju i rehabilitaciju sistema za navodnjavanje na Kosovu, nabavku opreme za laboratoriju Kosovskog poljoprivrednog instituta.

Na kraju je pitala da li je planiran budžet za Zakon o organskoj poljoprivredi i da li ministarstvo ima strategiju i program za osiguranje od prirodnih katastrofa u poljoprivredi?

Kapllan Halimi, generalni sekretar, odgovarajući pitanjima, rekao je da podela budžeta 48.1 miliona€ za subvencije i grantove, je nacionalni detaljan program za poljoprivredu i ruralni razvoj sa *DG-Agriculture* (Opšta direkcija za poljoprivredu) u Briselu i dobili smo procenu pre i nakon, program se izrađuje za sedmogodišnji period. A sada je završna faza. Ove godine je vršeno istraživanje na terenu sa 2500 anketiranih (pola dobitnici a pola koji nisu pridobili) da bi analizirali na ekonometrijski način uticaj subvencija i grantova na teritoriji Kosova, na ekonomski rast, zapošljavanje i sprečavanje migracije iz ruralnih oblasti na urbanim oblastima i izveštaj je pri kraju. Onda je dodao da Evropska Komisija započela posredno procenjivanje ovog programa i uticaja grantova i direktnih uplata za ekonomiju zemlje. Ova dva dokumenta, raspodeliće se poslanicima da vide pozitivni uticaj koji vrši ovaj sektor za ekonomiju zemlje.

Što se tiče kontrole on je spomenuo dve odluke ministra: za kontrolu svih investicionih grantova koji su u periodu praćenja (period praćenja je 5 god.) njihovo funkcionisanje, efekat, i poteškoće farmera, kao i odluka o kontroli i potpuno brojanje svih košnica pčela na Kosovu. Za kapitalne investicije, rekao je da nisu iste investicije već je ista zabeležena kategorija, jer se ne može pokriti tokom godine cela investicija, ovde je spomenuo Poljoprivredni Institut Kosova, gde su planirane laboratorijske opreme od 250 hiljada €i gradualno investiranje na svim laboratorijskim aparaturama, i ovo je institut sa najmodernijom aparaturom u regionu, sa sposobnim kadrom i pokriva skoro sve analize u zaštiti biljaka. Dok za organski sektor rekao je da se povećava i samo ove godine se povećao za 250 ha, ovaj sektor se podržava kroz direktna plaćanja i investicionih grantova i skoro celi poljoprivredni izvoz pokriva ovaj sektor.

Ganimete Musliu, - Pošto na dnevnom redu imamo budžet Ministarstva poljoprivrede za 2019. god. Postavila je konkretna pitanja: koliko su zadovoljni sa mogućnostima budžeta za 2019. god. koji su konkretni zahtevi i da li su adresirani zahtevi ministarstva komisiji i šta može pomoći komisija tokom amandmandovanjabudžeta, i pitala je zašto je još Agencija za razvoj poljoprivrede sa vršiocem dužnosti glavnog šefa?

Salih Salihu – rekao je da je budžet za poljoprivredu isti sa malim povećanjem od 1.4 miliona€, ali nije u proporciji sa povećanjem budžeta Kosova. On je u nastavku vršio poređenje i rekao da je u 2015 god. Budžet za poljoprivredu bio 3.6 %, dok je sada 2.6%, znajući da je veoma važan sektor koji može doprineti na GDP zemlje i uzimajući u obzir da sektor poljoprivrede i hrane uključuje skoro 1 milijardu € potrošnje, uzimajući u obzir okolnosti susednih zemalja i taksu od 100%, trebalo bi da se budžet za poljoprivredu povećava vidljivo na 100 miliona€. U okviru ovog budžeta on je predložio jedan razvojni fond sa najmanje 20 miliona € godišnje, i sa ovim bi se gradile 20 fabrika i za 5 godina izgradile bi se 100 fabrika, koje preko blagih kredita daju građanima i za 5 god. Zaposlili bi se oko 33 hiljada radnika i tako bi se povećao domaća proizvodnja i smanjio uvoz. Za poljoprivredni Institut, rekao je da je model i ima modernu tehnologiju, i spomenuo je probleme plaćanja za štetu od padavina za farmere koja još nisu uplaćena i pitao ih je da li je predvidela MPŠRR poseban budžet za odštetu ove kategorije?

Muharrem Nitaj, nadovezujući se sa konstatacijom poslanika Salihu, rekao je da se budžet Kosova za 2019 god. povećao, dok je budžet ministarstva isti i imajući u obzir ovo povećavanje Kosovskog budžeta, on je upitao predstavnika ministarstva zašto nema povećanja i za budžet poljoprivrede, da li poljoprivreda ima prioriteta ili nije isplanirano kako treba, onda za ovo neko treba dati sadržajni odgovor.

Salih Zyba – rekao je da je insistirao da ministar Rikalo bude prisutan za izveštavanje u komisiji, pošto je on na zadnjoj sednici izrazio pripravnost “ *bilo kad je potrebno predati izveštaj komisiji* ” i predao nekoliko izveštaja: o šteti u poljoprivredi od padavina, on je predao samo tromesečni izveštaj, onda pismeni odgovor o odbrambenom sistemu protiv grada. Zato u odsustvu ministra on je zatražio odgovor od predstavnika ministarstva, za ova dva izveštaja. Dok je on rekao da ne postoji obrazloženje za odsustvo ministra “ *trenutna aktuelna pitanja* ” i pitao je da li ministar i njegovo političko osoblje izlazi na posao? Dok se nije složio sa odlukom o kontroli košnica za

pčelei pitao je kako se mogu kontrolisati i otvoriti košnice u ovo doba? Nastavio je i sa još nekim pitanjima: zašto nisu obezbedili tržište za farmere; koji su konkretni projekti, ili novosti o investicijama u sektoru navodnjavanja? Koje investicije se predviđaju za putnu infrastrukturu za vinograde? Šta je konkretno urađeno za poljoprivredno osiguranje? Onda ovde nije prisutan ni načelnik Agencije šuma i na kraju on je izrazio nezadovoljstvo u vezi sadržaja veb-sajta ministarstva, jer nedostajenjegovo osveženje.

AndinHoti, - nakon što se složio sa pitanjima ostalih poslanika i on je postavio neka pitanja: da li su podeljena sredstva za štete u poljoprivredi i koliko može biti taj budžet za nadoknadu ovih šteta; koliki je posebni budžet za investicione grantove; Da li je finalizovan programi za grantove i subvencije za 2019. god.? Za poseban program o malim farmerima, ponovio je svoj raniji zahtev da se premesti ovaj program sa severnih opština, u regionu Prizrena i Orahovca, i pitao je kada može da se prebaci i koliki je budžet ovoga programa? Na kraju je rekao da je Vlada donela odluku da se nadoknadi sva šteta u opštini Orahovca i Suve reke, pa pošto to nije urađeno, onda kada će dobiti nadoknadu?

Predstavnici MPŠRR, odgovorili su pitanjima članova komisije:

Zamenik ministra Krasniqi, - o budžetu za poljoprivredu, i ako je bilo povećanja tokom godina, ipak je najmanji u regionu, i stoji potreba za povećanje, posebno u sektoru grantova u oblasti Agro prerade voća i povrća i proizvodnji sirovina. Ministarstvo ima kapaciteta za upravljanje projektima i dobro upravljanje pridonelo je preko 600 dobitnika grantova. Iznos za investicione grantove je 25.6 miliona €. Za nadoknadu štete, rekla je da se očekuje prenošenje sredstava, pošto u ovoj godini bilo je puno padavina, posebno u opštinama Orahovac, Suva reka, Uroševac, Mamuši, itd. i u nedostatku budžeta od strane ministarstva, Vlada je formirala Među ministarsku komisiju u sastavu: Kancelarija premijera, ministarstvo finansija i ministarstvo poljoprivrede, koje rade na pronalaženje rešenja za nadoknadu štete i dugoročno rešenje za ubuduće. Za poziciju v. d. načelnika Agencije za razvoj poljoprivrede, rekao je da odgovoran Savet za viša imenovanja, dok za ministra MPŠRR, rekao je da on skoro svakog dana dolazi na posao i vrši svoje zakonske obaveze, i aktivnosti ministarstva nisu zaostale. Za investicije sistema za navodnjavanje kod Drima u oblasti Hasa i Orahovca i Radonića –Dukađinija, rekao je da su u fazi implementacije projekata i takođe u saradnji sa Svetskom bankom pripremaju nacionalni plan za sistem navodnjavanja.

KapllanHalimi, - o projektu za uređenje staza u oblasti vinograda (Orahovac, Suva reka, Mali ševo, Prizren, Đakovica), rekao je da će biti investicija na putnoj infrastrukturi i otvaranje pristupa za vozila, mašina, malih traktora, gde bi se smanjili troškovi sadnje i berbe. Zabudžet ministarstva rekao je da zahtev za budžet ministarstva poslat Ministarstvu Finansija u vrednosti preko 100 miliona €, ali zahvaljujući dobroj saradnji sa puno donatora, pokriće se onaj deo koji ne može pokriti budžet. Mesečni izveštaj poplava i štete, poslat je Vladi u očekivanju prenošenja sredstava, da bi se nadoknada poljoprivrednika vršila od strane Vlade. Dok za izveštaj o zaštite od grada, izvinjavao se i rekao da je potrebna dublja ekspertiza pre nego što se pošalje komisiji. Program za manje razvijene oblasti za male i egzistencijalne poljoprivrednike će se sprovoditi na celoj teritoriji Kosova. On se složio da veb sajt ministarstva treba da bude ažuriran, ali je dodao da je, pored veb sajta ministarstva, postoje takođe i oni od ARP i savetodavne službe i da je bilo mnoge aktivnosti koje nisu objavljene na sajtu i nadao se da će u Januaru osvežiti.

Za osiguranje u poljoprivredi, IFC iz Svetske banke napravila je studiju na osnovu stavljanja poljoprivrednih proizvoda pod osiguranje, jer se ne mogu naći ni fond za hitne slučajeve niti bilo koji dugoročni fond. Da bi se poljoprivredniku pružila podrška da se ne ošteti i zajedno sa IFC-om, uspostavljen je program subvencioniranja premije za poljoprivredno osiguranje. Zajedno sa Svetskom bankom, farmeru će prvo pomoći "premijska" plaćanja, a poljoprivrednik će platiti mali deo, iz finansijskih razloga.

Ekrem Gjokaj, za osiguranje u poljoprivredi, dodao je da je pripremljena sva potrebna dokumentacija, postignut je dogovor o indeksiranju osiguranja, jer ne postoje kapaciteti osiguravajućih društava da idu sa ukupnim osiguranjem. Odabrani su određeni usevi i klimatski faktori, kao što su : mraz, padavine, kiša sa poplavom, grad i kasni sneg. Iz ovoga će ministarstvo platiti 50% premije, dok zainteresovani poljoprivrednik učestvuje sa 50%. U vezi sa pitanjem da li su izvršena direktna plaćanja: do sada je dodao da im je isplaćeno 25,8 miliona evra za sve mere, a korisnici su 27 hiljada poljoprivrednika i očekuje se da će sredstva iz Ministarstva finansija preneti na 3,2 miliona evra za zadnja plaćanja. Za program 2019. godine, rečeno je da je u završnoj fazi i da će u januaru naredne godine biti spreman, dok je fokus bio na povećanju primarne proizvodnje kao preduslova za povećanje kapaciteta za preradu poljoprivrednih proizvoda.

Na kraju Gjokaj- je rekao da ako se uvoz vode za pićesmanji za 50% (*što je 50 miliona € na godišnjoj osnovi*), onda bi mogao da se stvori fond kojeg je spominjao poslanik Salihu, koji je rekao da je sprovedena studija izvodljivosti, ali nije bilo političke podrške.

Predsednik **Nitaj**, na kraju se zahvalio za učešće zameniku ministra Krasniqi, sekretaru Halimii načelniku Gjokaj, zahtevajući da u 2019.god. bude više saradnje.

Sednica je završena u 14:30.časova

Pripremio:

Pomoćno osoblje komisije.

Predsednik komisije,

MuharremNitaj